Montako sukupuolta?

Anna Rotkirch

Saako enää puhua miehistä ja naisista, pojista ja tytöistä? Onko sukupuolia kaksi vai huimasti enemmän? Yhä useammin puhutaan sukupuolen moninaisuudesta, mutta mitä se tarkoittaa?

Törmään moniin hämmentyneisiin tuttaviin. Siksi alla tiivistetysti oma ymmärrykseni aiheesta. Saatan astua monille varpaille. Asiasta äänessä kun on usein kaksi poliittista ääripäätä: ne, joiden mielestä perinteiset sukupuoliroolit ovat ainoat oikeat, ja ne, joiden mielestä itse käsite kahdesta sukupuolesta on turha ja rajoittava. Itse en kuulu kumpaankaan leiriin.

Sukupuoli-identiteettien kirjo on muuttunut valtavasti viime aikoina. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen ihmisoikeuksien toteutuminen ja näkyvyys ovat parantuneet. Kardashianien julkkisperheessä isästä tuli nainen. Suomessa viitisen prosenttia nuorista kertoo, ettei koe virallista sukupuoltaan omaksi. Mistä on kyse?

Aikaisemmin transsukupuolisuus nähtiin vain sairautena, jota esiintyi muutamalla henkilöllä 10 000 ihmisestä. Nyt osuus on moninkertaistunut. Silti edelleen hyvin harva haluaa hormoneilla ja leikkauksilla vaihtaa sukupuoltaan.

Enemmän on niitä, joille naiseus tai miehuus ei mutkattomasti istu. He kokevat olevansa muunsukupuolisia tai sukupuolten välillä.

Kun puhutaan transihmisistä näin laajasti, siihen lasketaan niin erilaisia transsukupuolisuuden kokemuksia kuin androgyniaa ja transvestismiä. Tämä ryhmä on se, jota esiintyy nuorilla jopa muutamia prosentteja.

Osittain trans-boomissa kyse lienee muoti-ilmiöstä, jossa itseään etsivä nuori hakee ymmärrystä ja samastumispintoja. Tässä tarvitaan oikeanlaista tukea perheeltä ja asiantuntijoilta, jossa hyväksytään erilaisuutta mutta tehdään peruuttamattomia muutoksia vain täydellä varmuudella.

Vaikka sukupuoli-identiteettejä on enemmän, sukupuolia on edelleen vain kaksi – ei nollaa, yhtä, tai kolmea. Enemmistö meistä kokee olevansa joko mies tai nainen. Kahden sukupuolen välillä tulee jatkossakin olemaan olennaisia eroja, eikä siinä ole mitään pahaa. Sukupuolten rajapinnoilla ja välimaastossa on enemmän tilaa kokeiluille ja itsensä ilmaisulle, mikä sekin on tervetullutta. Kahden sukupuolen kulttuurista siirrymme 2+ kulttuuriin.

Kolumni julkaistiin Kotiliesi-lehden painetussa numerossa kesällä 2018.